SPRAWDZIAN · WOS

Sprawdzian z migracji i demografii (WOS)

Grupa A

WOS: ruch naturalny ludności, migracje i status uchodźcy

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 22

10 zadań, 22 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Starzenie się społeczeństwa prowadzi do tzw. odwróconej piramidy wieku, co oznacza

(A) dominację dzieci w populacji — szeroka podstawa, wąska góra
(B) równe proporcje grup wiekowych — kształt zbliżony do prostokąta
(C) więcej osób starszych niż młodych — szersza góra, węższa podstawa
(D) szybki wzrost liczby urodzeń — rozszerzająca się podstawa

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Które z wymienionych państw należy do strefy Schengen, choć nie jest członkiem Unii Europejskiej?

(A) Irlandia
(B) Norwegia
(C) Chorwacja
(D) Bułgaria

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–2 pkt)

Oceń.

1. Polska od 2022 r. jest krajem imigracji netto (więcej osób przyjeżdża niż wyjeżdża).	**P**	**F**
2. Współczynnik dzietności w Polsce w 2023 r. wynosił ponad 2,1.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Dopasuj pojęcie migracyjne do jego definicji.

1. Diaspora	...	A. wspólnota ludzi wywodzących się z jednego kraju, zamieszkała w rozproszeniu za granicą
2. Integracja kulturowa	...	B. sprowadzenie przez osiedlonego migranta swoich bliskich krewnych do kraju docelowego
3. Czynnik wypychający (push)	...	C. element w kraju pochodzenia skłaniający do emigracji (np. ubóstwo, konflikty zbrojne)
4. Reunifikacja rodziny	...	D. proces adaptacji imigrantów do kultury i instytucji kraju przyjmującego

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 5. (0–4 pkt)

Dopasuj pojęcie demograficzne lub migracyjne do jego definicji.

1. Współczynnik dzietności (TFR)	...	A. przeciętna liczba lat, jaką może przeżyć noworodek przy założeniu stałości aktualnych wskaźników śmiertelności
2. Współczynnik śmiertelności (crude death rate)	...	B. typ migracji, w której migrant zamierza powrócić do kraju pochodzenia po określonym czasie
3. Oczekiwana długość życia	...	C. średnia liczba dzieci, które urodziłaby kobieta w ciągu życia przy aktualnych wskaźnikach płodności według wieku
4. Migracja czasowa (cyrkulacyjna)	...	D. stosunek liczby zgonów do liczby ludności w danym roku, wyrażony na 1000 mieszkańców

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–2 pkt)

Uzupełnij luki, wybierając wyrażenia z listy.

Migracja odbywająca się w obrębie granic jednego państwa, np. przeprowadzka ze wsi do miasta, nazywana jest migracją (1) _____ , w odróżnieniu od migracji (2) _____ , która wiąże się z przekroczeniem granicy państwowej.

(1) wewnętrzną / tranzytową / powrotną / wahadłową
(2) zagraniczną / zarobkową / sezonową / osiedleńczą

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Wyjaśnij pojęcie „drenaż mózgów" (brain drain) i podaj jeden skutek tego zjawiska dla kraju emigracji.

Zadanie 8. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, czym różni się emigracja zarobkowa od emigracji politycznej. Podaj przykład sytuacji ilustrującej każdy z tych typów.

Zadanie 9. (0–2 pkt)

Podaj dwa przykłady instrumentów polityki pronatalistycznej stosowanych przez państwa w celu zwiększenia dzietności.

Zadanie 10. (0–2 pkt)

Podaj dwa pozytywne i dwa negatywne skutki emigracji zarobkowej Polaków po 2004 r.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/wos/migracje-i-demografia

SPRAWDZIAN · WOS

Sprawdzian z migracji i demografii (WOS)

Grupa B

WOS: ruch naturalny ludności, migracje i status uchodźcy

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 22

10 zadań, 22 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Zjawisko określane jako „drenaż mózgów" (brain drain) odnosi się przede wszystkim do:

Ⓐ powrotu emigrantów do kraju pochodzenia po zakończeniu pracy za granicą, co wzmacnia jego kapitał ludzki i doświadczenie zawodowe

Ⓑ migracji sezonowej pracowników rolnych między krajami sąsiadującymi, zwłaszcza w okresie zbiorów owoców i warzyw w Unii Europejskiej

Ⓒ emigracji wysoko wykwalifikowanych specjalistów z kraju pochodzenia, co stanowi stratę dla jego potencjału intelektualnego i gospodarczego

Ⓓ programów rządowych zachęcających cudzoziemców o wysokich kwalifikacjach do osiedlania się w danym kraju, np. przez ulgi podatkowe i szybkie wizy

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Zjawisko odpływu wykwalifikowanej kadry (brain drain) oznacza:

Ⓐ napływ wysoko wykwalifikowanych migrantów do kraju przyjmującego, co podnosi poziom innowacyjności jego gospodarki

Ⓑ inwestycje kapitałowe transferowane z krajów bogatych do krajów rozwijających się w celu rozwoju lokalnych kadr

Ⓒ emigrację wykwalifikowanych pracowników i specjalistów z krajów słabiej rozwiniętych do krajów o wyższych płacach i lepszych perspektywach

Ⓓ politykę krajów przyjmujących polegającą na aktywnym przyciąganiu naukowców i specjalistów poprzez preferencyjne wizy

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–2 pkt)

Oceń zdania o demografii Polski.

1. Współczynnik dzietności w Polsce przekracza poziom zastępowalności pokoleń (2,1).	**P**	**F**
2. Polska doświadcza procesu starzenia się społeczeństwa.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Dopasuj pojęcie do definicji.

1. Emigracja	…	A. Ucieczka w obrębie granic własnego państwa
2. Imigracja	…	B. Przyjazd do nowego kraju na pobyt stały
3. Przesiedlenie wewnętrzne (IDP)	…	C. Powrót emigranta do ojczyzny
4. Reemigracja	…	D. Wyjazd z kraju ojczystego

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 5. (0–4 pkt)

Dopasuj pojęcie demograficzne do jego definicji.

1. Przyrost naturalny	...	A. wiek, poniżej i powyżej którego znajduje się dokładnie połowa ludności danej populacji
2. Saldo migracji	...	B. różnica między liczbą imigrantów a liczbą emigrantów w danym okresie
3. Współczynnik dzietności	...	C. przeciętna liczba dzieci, które urodziłaby kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego
4. Mediana wieku	...	D. różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów w danym okresie

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–2 pkt)

Uzupełnij: Osoba, która opuszcza kraj z powodu klęski żywiołowej lub konfliktu zbrojnego, lecz nie spełnia kryteriów Konwencji Genewskiej z 1951 r., często określana jest mianem (1) (1) _____. Zjawisko powrotu emigrantów do kraju pochodzenia nazywa się (2) (2) _____.

(1) do wyboru: migrant zarobkowy / uchodźca klimatyczny / apatryda / uchodźca polityczny
(2) do wyboru: imigracja / akulturacja / remigracja / emigracja

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Wymień i krótko scharakteryzuj dwie przyczyny masowej emigracji zarobkowej Polaków po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku.

Zadanie 8. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, na czym polega zjawisko tzw. drugiego przejścia demograficznego. Wskaż jedną jego konsekwencję dla struktury rodziny we współczesnych społeczeństwach europejskich.

Zadanie 9. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, czym różni się uchodźca od imigranta ekonomicznego. Podaj po jednym przykładzie sytuacji.

Zadanie 10. (0–2 pkt)

Podaj dwie konsekwencje starzenia się społeczeństwa dla systemu emerytalnego w Polsce.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/wos/migracje-i-demografia

Sprawdzian z migracji i demografii (WOS)

Grupa A

1. (1 pkt) **C**

2. (1 pkt) **B**

3. (2 pkt) **1. P; 2. F** — po 1 pkt za zdanie

4. (4 pkt) **1–A, 2–D, 3–C, 4–B** — po 1 pkt za parę

5. (4 pkt) **1–C, 2–D, 3–A, 4–B** — po 1 pkt za parę

6. (2 pkt) **(1) wewnętrzną; (2) zagraniczną** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Brain drain — emigracja wysoko wykwalifikowanych specjalistów (lekarzy, inżynierów, naukowców) z kraju rodzinnego do krajów oferujących lepsze warunki. Skutek: utrata potencjału intelektualnego i innowacyjnego, obniżenie jakości usług publicznych (np. braki kadrowe w służbie zdrowia).
Punktacja: Definicja (1 pkt), skutek (1 pkt).

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Emigracja zarobkowa wynika z chęci poprawy sytuacji materialnej, np. wyjazd Polaków do pracy w Wielkiej Brytanii po 2004 roku. Emigracja polityczna jest wymuszona zagrożeniem ze strony władz z powodu przekonań lub działalności opozycyjnej, np. wyjazd działaczy opozycji demokratycznej z Polski w okresie stanu wojennego.
Punktacja: Poprawne wyjaśnienie różnicy (zarobkowa — motywowana chęcią poprawy sytuacji materialnej; polityczna — wymuszona prześladowaniami lub zagrożeniem ze względu na poglądy, działalność opozycyjną) — 1 pkt. Trafne przykłady obu typów — 1 pkt. Łącznie 2 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Przykładami instrumentów polityki pronatalistycznej są świadczenia finansowe wypłacane na każde dziecko (np. polski program 800+) oraz rozbudowany system płatnych urlopów rodzicielskich i wychowawczych, który ułatwia łączenie pracy zawodowej z opieką nad dzieckiem.
Punktacja: Za każdy trafny przykład – 1 pkt (maks. 2 pkt). Przykłady: świadczenia finansowe na dzieci (np. program 500+/800+ w Polsce), urlopy rodzicielskie/wychowawcze, ulgi podatkowe dla rodzin, rozwój żłobków i przedszkoli, wsparcie mieszkaniowe dla młodych rodzin. 2 pkt.

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Pozytywne: 1) Transfery pieniężne (remittances) do rodzin w Polsce. 2) Zdobycie doświadczenia zawodowego i językowego. Negatywne: 1) Brain drain — utrata wykwalifikowanych pracowników. 2) Rozłąka rodzinna — „eurosieroty”.
Punktacja: 2 pozytywne (1 pkt), 2 negatywne (1 pkt).

Grupa B

1. (1 pkt) **C**

2. (1 pkt) **C**

3. (2 pkt) **1. F; 2. P** — po 1 pkt za zdanie

4. (4 pkt) **1–D, 2–B, 3–A, 4–C** — po 1 pkt za parę

5. (4 pkt) **1–D, 2–B, 3–C, 4–A** — po 1 pkt za parę

6. (2 pkt) **(1) uchodźca klimatyczny; (2) remigracja** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Pierwszą przyczyną było otwarcie rynków pracy przez część państw UE (m.in. Wielką Brytanię, Irlandię) od razu po akcesji w 2004 r., co – w połączeniu ze swobodą przepływu pracowników jako jedną z podstawowych wolności unijnych – zniosło formalne bariery w podjęciu legalnej pracy za granicą. Drugą przyczyną była znaczna różnica w poziomie wynagrodzeń między Polską a krajami Europy Zachodniej przy jednocześnie wysokim bezrobociu w Polsce na początku lat 2000., co czyniło emigrację zarobkową atrakcyjną ekonomicznie.
Punktacja: Po 1 pkt za każdą trafnie wskazaną i scharakteryzowaną przyczynę (maks. 2 przyczyny). Przykładowe akceptowalne przyczyny: otwarcie rynków pracy w części państw UE (Wielka Brytania, Irlandia, Szwecja) od 2004 r.; znaczna różnica w poziomie wynagrodzeń między Polską a krajami Europy Zachodniej; wysokie bezrobocie w Polsce na początku lat 2000.; swoboda przepływu pracowników jako jedna z podstawowych wolności UE. Maks. 2 pkt.

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Drugie przejście demograficzne to zespół zmian obserwowanych w wielu krajach europejskich od lat 60.–70. XX wieku, obejmujący spadek liczby urodzeń poniżej poziomu zastępowalności pokoleń, wzrost wieku zawierania małżeństw i rodzenia pierwszego dziecka, upowszechnienie się związków nieformalnych oraz wzrost liczby rozwodów. Jedną z konsekwencji dla struktury rodziny jest wyraźny wzrost liczby gospodarstw domowych jednoosobowych oraz opóźnianie decyzji o posiadaniu dzieci.
Punktacja: Poprawne wyjaśnienie jako zespołu zmian obejmujących spadek dzietności poniżej poziomu zastępowalności pokoleń, wzrost wieku zawierania małżeństw, wzrost liczby związków nieformalnych (1 pkt) + trafna konsekwencja dla struktury rodziny (1 pkt). 2 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Uchodźca: osoba uciekająca przed prześladowaniami (politycznymi, religijnymi, etnicznymi) lub konfliktem zbrojnym — chroniona Konwencją Genewską 1951. Przykład: Syryjczyk uciekający przed wojną domową. Imigrant ekonomiczny: osoba migrująca w poszukiwaniu lepszych warunków życia/pracy — nie podlega ochronie uchodźczej. Przykład: Polak jadący do pracy w Niemczech.
Punktacja: Różnica (1 pkt), przykłady (1 pkt).

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: 1) Rosnące obciążenie finansowe ZUS — mniej pracujących na jednego emeryta. 2) Konieczność podnoszenia wieku emerytalnego lub zwiększania składek, aby utrzymać wypłacalność systemu.
Punktacja: 2 konsekwencje po 1 pkt.

Skala ocen (orientacyjna, 22 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	20–22 pkt
dobry (4)	17–19 pkt
dostateczny (3)	11–16 pkt
dopuszczający (2)	7–10 pkt
niedostateczny (1)	0–6 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/wos/migracje-i-demografia**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.